

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ.

ΑΙ ΣΥΝΑΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ.

Παρά τοις Κ.Κ. Διδασκάλαις και τοις επιστάταις των Ταχυδρομείων εν τη ημεδαπή. Εν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρά τοις Κ.Κ. Ἑλληνικ. Προξένου και τοις ἰδιαιτέροις ἐπιτόποις τοῦ ἐκδότου. Πᾶσα δόσοληψία ἐνεργεῖται διὰ τοῦ Κ. Ἰωάννου Ἀγγελοπούλου Τυπογράφου. Ἐκδίδεται ἀπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ Σάββατον.

ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΟΜΗΣ.
ΔΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ
Διὰ μηνῶς εἰς 6.
ΔΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ.
Διὰ μηνῶς εἰς 7.

Συντάσσεται ὑπὸ Δ. Π. κτλ και ἐκδίδεται ἐνθὺν αὐτοῦ. Τιμὴ καταχωρήσεως ἀγγελιωδῶν λεπτ. 15 ὁ στίχος.

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσι σπουδαῖοι.
(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ).

Ἀθήναι, τὴν 16 Μαΐου 1853.

Οἱ Ἀθηναίων ἄρχοντες.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων πολιτεία, ὡς και πολλαὶ ἄλλαι τῆς Ἑλλάδος, ὑπέστη μεταβολὰς, ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς, ποικίλας. Ἀρχίσασα ἐκ μοναρχίας και διεληθούσα διὰ δυναστείας και ἀριστοκρατίας ἐτελεύτησεν εἰς δημοκρατίαν. Ἐκ τῶν βασιλέων τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν συνοίκησιν τῆς Ἀττικῆς δωδεκαπόλεως ὁ Θησεύς ἦν ὁ πρῶτος, διότι εἰς αὐτὸν, ἦτοι ὡς πραγματικῶς ὑπάρξαντα, ἢ ὡς ἰδέαν ἀντιπροσωπεύουσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀποδίδεται ἡ ἑνωσις τῶν διαφόρων και ἀνεξαρτήτων μερῶν τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ μίαν κεντρικὴν ἐξουσίαν. (Θουκ. Β 15). Τελευταῖος ἦτον ὁ Κόδρος, οὐτινος τὸν πατριωτισμὸν, ὡς θυσιάσαντος ἐκυτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐκτιμήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσαν νὰ μὴ διαδεχθῆ οὐδεὶς αὐτὸν ὑπὸ ὄνομα βασιλέως. Φαίνεται ἐπίσης πιθανόν, ὅτι ὠφελθέντες ἐκ τῆς περιστάσεως αὐτῆς οἱ εὐπατρίδαι, ὑπὲρ τῶν συμπερόντων ἐκυτῶν κατέλυσαν τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, συστήσαντες τὴν τῶν ἀρχόντων· οἱ ἄρχοντες δὲ οὗτοι ἐλαμβάνοντο, ὡς και οἱ βασιλεῖς, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Κόδρου και διωρίζοντο διὰ βίου· ἀπέκτησαν δὲ διὰ τούτου οἱ εὐγενεῖς οὐσιώδες πλεονέκτημα, καταστήσαντες τὴν τοῦ ἀρχοντος αὐτὴν ἐξουσίαν ὑπεύθυνον, (Παυσ. Β. 5 § 10. Δημοσθ. Νεκιρ. 1370. Ἀριστοτελ. Πολιτ. Β. 9. Boeckh δημ. οἰκ. Ἀθ. Β. 27), ὅπερ δηλοῖ ὅτι οἱ εὐγενεῖς εἶχον ἐφορίαν τινὰ ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος τούτου, και ἴσως, καθὼς οἱ Βαχῶνοι τῶν Φεουδαλικῶν χρόνων, και δύναμιν καθαιρέσεως.

Ἡ κατάστασις αὐτῆ διήρκει ἐπὶ δώδεκα ἀρχοντίας, μετὰ ταῦτα δὲ περιωρίσθη ἡ διάρκειά τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀρχοντος εἰς δέκα ἔτη, λαμβανομένου ἔτι αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μεδοντιδῶν, εἰς τὸν Κόδρον τὸ γένος ἀνάγοντος, ὥστε διετηρεῖτο ἡ λεγομένη παρά τοῖς Ἕλλησι δυναστεία εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν μέχρι τῆς ἀρχοντίας τοῦ Βύρυζιου, τελευταίου ἐκ τοῦ οἴκου τούτου ἐκλεχθέντος ἀρχοντος. Μετὰ τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τούτου (684 π. χ.) ἐγένετο ἔτι μεγαλύτερα μεταβολή. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος ἀπεφασίσθη νὰ ἦναι ἐτήσιον, και τὰ ἔργα τοῦ ἄλλοτε ἐνὸς ἀρχοντος διηρέθησαν ἤδη μετὰ τὴν ἐννέα τοιούτων, ἐκλεγομένων διὰ χειροτονίας ἐκ τῶν εὐπατριδῶν, και οὐχὶ πλέον ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν Μεδοντιδῶν. Ἡ τάξις αὕτη ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς παρὰ τοῦ Σόλωνος συστηθείσης δημοκρατίας, ὅστις τηρήσας τὴν διὰ χειροτονίας ἐκλογὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὥρισεν ὡς προσὸν τῶν εἰς τὸ ἀξίωμα τούτου ἐκλεγομένων, οὐχὶ τὴν ἐξ εὐπατριδῶν καταγωγὴν, ἀλλὰ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἦτοι τὸ τίμημα, και κατὰ τὸν Πλούταρχον (Σολ. 18) ἐμετρίασε τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχόντων και ἄλλων ἐν τέλει, νομοθετήσας νὰ γίνεσθαι ἐφῆσσι τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν εἰς τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου συστηθέντα δικαστήρια· *ἄσσα τοῖς ἀρχαῖς ἔταξε κρίνειν, ὁμοίως και περὶ ἐκείνων εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεις ἔδωκεν.* Ἡ κατὰ κληρὸν ἐκλογὴ πιστεύεται ὅτι εἰσῆχθη παρά τοῦ Κλεισθέους (π. χ. 508. Προδ. ζ. 109), διότι εὐρίσκομεν ταύτην ὀλίγον μετὰ τούτον ὑπάρχουσαν· και ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι ὁ Σόλων δὲν ἤλλαξε παντάπασιν τὴν αἵρεσιν ἀλλὰ μόνον τὰ προσόντα διὰ τὸ ἀξίωμα τούτου. Πλὴν ἂν δὲν ἐνοθεύθη ὁ ὅρκος τῶν Ἠλιαστῶν (Δημοσθ. Τιμοκρ. σελ. 747) συμπεραίνομεν ἀναγκαστικῶς ὅτι ἡ διὰ κληρὸν ἐκλογὴ ὑπῆρχε και ἐπὶ τοῦ Σόλωνος. Ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους μαρτυρία και ἄλλαι ἀποδείξεις παρεχόμεναι ἡμῖν εὐλογον ἀφορμὴν νὰ ὑποπτευώμεθα τὴν νόθευσιν τοῦ ὅρκου, ἢ μάλλον νὰ μὴ ἀμφιβάλωμεν περὶ τούτου. Ἡ τελευταία μεταβολὴ ὑποθέτουσιν ὅτι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου, (Γράφει ψήφισμα κοινὴν εἶναι τὴν πολιτείαν, και τοὺς ἀρχοντας ἐξ Ἀθηναίων πάντων αἰρεῖσθαι (Πλουτ. Ἀριστ.), ὅστις μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην π. χ. 479 κατέλυσε τὸ προσὸν τῆς ἰδιοκτησίας και ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχόντων, και τῶν ἄλλων ἐν τέλει εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, τούτεστι και

εἰς τοὺς Θῆτας ὡς και εἰς τὰς ἄλλας τάξεις. Οἱ Θῆτες κατὰ τοὺς τοῦ Σόλωνος νόμους ἀπεκλείοντο πάσης ἀρχῆς, διὰ τούτο και ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἀκόμη τοῦ Ἀριστείδου εὐρίσκομεν, ὅτι οἱ ἀρχοντες ἐξελέγοντο διὰ κληρὸν ἀπὸ τῆς πλουσιωτάτης τῶν πολιτῶν τάξεως, τοὺς πεντακοσιμεδίμους (Πλουτ. Ἀριστ.) Ἀλλὰ και μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν παλαιῶν περιουσιῶν ἐμεινέ τις ἐγγύησις ἐξασφαλίζουσα ὑπόληψιν τινὰ εἰς τὸ τοῦ ἀρχοντος πρόσωπον, διότι πρὶν ἀνελάμβαναι τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀνεκρίνετο (Πολυδ. Η. 96. Δειναρχ. κατὰ Ἀριστογ. σελ. 107. Τοὺς ἐννέα ἀρχοντας ἀνεκρίνατε εἰ γονέας εὖ ποιούσι, Δημοσθ. Εὐβουλ. σελ. 1320), ἂν ἦτον κατὰ νόμον πολίτης, και ἀγαθὸς πολίτης, καλὸς υἱὸς και ἂν εἶχε τὸ τίμημα. Ὅθεν ὑπάρχουσιν ἰσχυροὶ λόγοι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ εἶδος τούτου τῆς ἀνακρίσεως ἐγένετο και μετὰ τὸν καιρὸν τοῦ Ἀριστείδου, και ἂν ἔχη οὕτω, συμπεραίνεται ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαίωμα δὲν παρεχωρήθη και εἰς τοὺς Θῆτας ἀδιακρίτως, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ἔχοντας τίμημα τι ὠρισμένον. Ἀλλὰ και τούτου ὑπάρχοντος εἶναι ἐπίσης βέβαιον ὅτι ἡ τελευταία αὕτη διάκρισις ταχέως ἐπέσεν εἰς ἀχρησίαν, διότι ἀναγινώσκοντες εἰς τὸν Λυσίαν (ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου σελ. 169), ὅτι ἐνδεὴς γέρων, και τὸσον ἐνδεὴς ὥστε εἶχεν ἀνάγκην νὰ λαμβάνῃ ὠρισμένην τινὰ σύνταξιν, δὲν ἐκώλυτο ὑπὸ τοῦ νόμου διὰ τούτο τοῦ νὰ ἐκλεχθῆ ἀρχων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἀδυναμίας. Διότι ἀπαιτεῖτο ὁ ἐκλεγόμενος νὰ ἦναι ἐλεύθερος ἀπὸ σωματικὰ ἐλαττώματα, ὡς ἀναλαμβάνων ἱερὸν τρόπον τινὰ χαρακτῆρα. Καὶ οὕτως ἐκλεγόμενος ὁ ἀρχων, ὡς και ἄλλοι τῶν ἐν τέλει, ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς ἀποχειροτονίαν, ἐπὶ κατηγορίᾳ κατ' αὐτῶν γινομένη ἐνώπιον τοῦ δήμου εἰς τὴν πρῶτην τακτικὴν, ἦτοι κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐκάστης πρυτανείας· εἰς τοιαύτην τινὰ περίστασιν ἐγένετο ἡ λεγομένη ἐπιχειροτονία. Ἀναγινώσκοντες (Δημοσθ. κ. Θσοκρ. σελ. 1330, Πολυδ. Η. 95 Ἀρποκρ. ε. λ. κυρία ἐκκλησία) ὅτι εἰς τινὰ περίστασιν ὅλοι οἱ ἐννέα ἀρχοντες ἀπεχειροτονήθησαν, ἐνεκα τῆς κακῆς διαγωγῆς ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ πάλιν ἀπεκατεστάθησαν οἱ αὐτοὶ, ἐπὶ ὑποσχέσει ὅτι ἤθελον διαγεῖν βέλτιον εἰς τὸν μέλλον.

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους τῆς Ἀθηναϊκῆς ἱστορίας διετηρεῖτο ἡ ἀρχὴ αὕτη· μανθάνομεν δὲ ἐκ τοῦ Στραβῶνος (Θ. Ι.) ὅτι και ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἔτι αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἠνεύχοντο τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἀθηναίων, πιστεύομεν δὲ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ πολλοῦ ζήλου ἦσαν προσκολλημένοι εἰς ὄνομα και ἀξίωμα σχεδὸν ἔχον πρὸς τὰς πρῶτοις αὐτῶν ἀναμνήσεις· ὅτι δὲ ἡ ἀρχοντία ὑπῆρχε μόνον ἐπίτιμος, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐξ ἀναλογίας τῶν ἐν Ῥώμῃ ὑπάτων. Διὸ και ἐξελέγοντο ἀρχοντες ἐνίοτε ξένοι, ὡς ὁ Ἀδριανὸς και ὁ Πλούταρχος. Τοσαύτη ἦτον ἐν τοσούτῳ ἡ ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον τάξις τῆς ἐκκλησίας και τῶν δικαστηρίων τῶν παρὰ τοῦ Σόλωνος συσταθέντων (Πλουτ. ἐν βίῳ) ὥστε, και κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους ἀκόμη χρόνους, οἱ ἀρχοντες εἶχον ἀπολέσει τὴν μεγάλην ἐκείνην πολιτικὴν δύναμιν, ἣν ποτὲ κατείχον (Θουκ. α. 126), και ὅτι μετὰ τὴν διανομὴν τῶν ἔργων αὐτῶν εἰς τοὺς ἐννέα, ἐγένετο πραγματικῶς ὅχι ὡς τὸ πάλαι διευθυνταὶ τῆς διοικήσεως, ἀλλ' ἀπλῶς δημοτικοὶ ἀρχοντες, ἔχοντες ὀνομασίαν, και χρέη τὰ ἐν τῷ ἐπομένῳ παραγράφῳ περιγραφόμενα.

Ἀνεφέρωμεν ἀνωτέρω ὅτι τὰ χρέη τοῦ ἐνὸς ποτε ἀρχοντος διενεμήθησαν εἰς ἐννέα τοιούτους, ὁ πρῶτος ἦτοι ὁ πρόεδρος τοῦ σώματος τούτου ὠνομάζετο κυρίως Ἀρχων ἢ ἀρχων ἐπώνυμος, διότι τὸ ἔτος ὠνομάζετο και ἐσημειοῦτο εἰς τὰ ἀρχεῖα μετὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ὁ δεῦτερος ἐλέγετο ἀρχων βασιλεὺς, ὁ τρίτος πολέμαρχος, οἱ λοιποὶ ἐξ ἑσμοθέται. Ὡς πρὸς τὰ χρέη αὐτῶν εἶναι δύσκολον νὰ ὀρίσθῃ ἐνίοτε ποῖα ἐξ αὐτῶν ἀνήκον εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν ἀτομικῶς, και ποῖα εἰς ὅλους ὁμοῦ. Φαίνεται μολοντούτο ὅτι μέγα μέρος τῶν δικαστικῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων βασιλέων ἐξεπληροῦντο παρά τοῦ ἐπώνυμου ἀρχον-

τος, ὅστις ἦτον καὶ δαμόσιος τρόπον τινα ἐπίτροπος τῶν ἀνικάνων ἢ ὑπερασπιστὴς τὰ ἐκτῶν δικαίαι (Δημ. κ. Μακ. 1076. Πολ. Η. 89). Οὕτως ἐφόρευε τὰ ὄφρανα, τὰς κληρονομίας, οἰκογενεῖς ἐξερημομένους (οἴκους ἐξερημομένους), γράς ἐγγύσιος καταληθρείας, καὶ ἐπύρσεσε μὴ ἀδικηθῶσαν ἂν τις ἤδικοι ταύτας εἶχε δικαίωμα ὁ ἄρχων ἢ ἐπιβέλλει προστιμὴν τι, καὶ ἢ εἰσάγει εἰς δίκην τὰ διαφερόμενα μέρη. Αἱ κληρονομίαι φαίνεται ὅτι διετέλουν ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ φροντίδα, διότι ἀναγινώσκουμεν εἰς Δημόστ. (Μακκάρ, 1052), ὅτι ἠδύνατο ἢ ἀναγκάσει τὸν πλειότερον συγγενῆ, ἢ τοῖς ἢ νυμφευθῆ αὐτὸς τὴν πτωχὴν κληρονομίαν καὶ κατωτέρως τάξεως ἂν ἦτον, ἢ ἢ ὑπανδρεύσει αὐτὴν μετ' ἄλλου. Πάλιν εὐρίσκουμεν (ἀνωτ. σελ. 1055. Πολυδ. Η. 52) ὅτι ὅτε τις ἀνταπειοῖτο κληρονομίαν τινα, ἢ γυνὴ κληρονομίαν ἐπιδικάζετο εἰς ἄλλον, οὗτος ἐκάλεσε τὸν κατέχοντα τὴν κληρονομίαν ἐνώπιον τοῦ ἐπινομίου ἄρχοντος, ὅστις εἰσάγαγε τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον καὶ διέταξε τὰ τῆς διαδικασίας. ἀνὴρ πρὸς δὲ νὰ λοκομνήσωμεν ὅτι τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἶχεν ὁ ἄρχων ἐπάνωμος ἐπὶ μόνων διαφερομένων πολιτῶν, τῶν μετοίκων ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πολυάρχου, ὅτε εἶχεν παρομοίας διενεργεῖαι ἐνωπύον δὲ ὅτι ὁ ἄρχων ἐπάνωμος, ἐκτὸς ὀλίγων τιῶν περιπτώσεων, δὲν ἐδικάζετο αὐτὸς, ἀλλὰ ἀπλῶς εἰσάγαγε τὰς ὑποθέσεις εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐκλήρου δικάζοντα δικαστὰς (Δημοσθ. περὶ στέρ. 2. 1136). Ἄλλο χρέος τῶν ἀρχόντων ἦτον νὰ δέχονται τὰς κατὰ τῶν ἀδικούντων τὰς κληρονομίας εἰσαγγελίας, τὰς κατὰ τῶν κακούντων τοὺς ἐκτῶν γονεῖς παίδων, τῶν ἀμελούντων τὰ συμφέροντα τῶν ὄφρανων τῶν καὶ δολευομένων αὐτὰ κηδεμόνων (κάκωσις ἐπικληρῶν, γονέων, ὄφρανων. Πολυδ. Η. 48. 49. Δημοσθ. Τιμοκρ. 707. Shodemann 174). Καὶ ἄλλαι διαφορικαὶ μνηύσεις (ἐνδειξις, φάσις) ἐγένοντο ἐνώπιον τοῦ ἐπινομίου, καὶ ὁ ἄρχων ἀποδίδει τὸ πρῶτον εἰς τοὺς θεομούστας. Καὶ τελευταίως, χρέος τοῦ ἄρχοντος τοῦτο ἦτον καὶ ἢ ἐροεῖται εἰς τὰ Μεγάλα Διονύσια καὶ τὰ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὰς Ἀρτέμιδος ἐορταζόμενα Θωρηγία.

Τὰ χρέη τοῦ ἄρχοντος Βασιλέως ἦσαν σχεδὸν ὅλα θρησκευτικὰ. Ἡ διακρίνουσα αὐτὸν ἐπινομία αὐτῶν δεικνύει, ὅτι εἰσβαρεῖτο ὡς τόπον ἐπέχου τῶν ἀρχαίων Βασιλέων, ὡς ἄρχιερέων, ὡς ἦτον ἐν Ῥώμῃ ὁ Rex Sacrificalis. Ὄθεν προέστατο εἰς τὰ Ἀθήνα ἢ τὰ ἀρχαία Διονύσια, ἦτον ἐπιμελητὴς τῶν μυστηρίων, τῶν ἀγώνων τῶν Ἀκμπαθωρίων, καὶ ὄφρα νὰ προσέρη θυσίας καὶ εὐχὰς εἰς τὸ ἐν Ἐλευσίῃ καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσίον. Πρὸς τοῦτοις αἱ ἀσθεῖαι γραφαὶ καὶ περὶ ἱερῶν δίκαι εἰσάγοντο ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἐν περιπτώσει φρόνου εἰσάγαγεν οὗτος τὴν δίκην ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ἐρρε ψῆρον ἐν αὐτῷ. Καὶ ἢ οὐζυγός του, Βασίλισσα ὀνομαζομένη, εἰχε χρέος νὰ προσέρη θυσίας τινὰς, διὰ τοῦτο ἀπαίτετο νὰ ἦται καθαρὰ πολιτὶς, ἀσπιλος καὶ ἀκλήδωτος. Τὸ δικαστήριον αὐτοῦ εἶχεν ὁ ἄρχων οὗτος ἐν τῇ λεγομένη Βασιλείῃ στοῦ (Δημοσθ. Λακρ. 940. κ. Ἀνδρ. 601. Νεαίρ. 1370. Λυσίας Ἀνδ. 103 ὅπου τὰ χρέη του ἀπαριθμῶνται Elmsley ἐς Ἀριστοφ. Ἄχαρ. 1143. καὶ Σχολ. Clinton F. Η. 468. 4. Ἀριστοφ. ἐν λ. ἐπιμελητῆς τῶν μυστηρίων. Πλάτ. Εὐθύ. καὶ Θεαίτ. ἐν τέλει Πολυδ. Η. 90.).

(Ἀκολουθεῖ).

— 000 —

Πυθαγόρειος δεσμός.

Τὸ ὄνομα τοῦτο κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πυθαγόρου καθιερθεῖσαν σχολὴν, ἔχουσαν τὸν τύπον ἰδιαιτέρας τινας ἐταίρειας. Ὁ σκοπὸς δὲ τοῦ Πυθαγορείου δεσμοῦ δὲν ἦτο μόνον ἐπιστημονικὸς ἢ θεωρητικὸς, ἀλλὰ καὶ πρακτικὸς, καθότι ὁ καθιερθεὶς τῆς σχολῆς ἠθέλησε διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦτο νὰ ἐπενεργήσῃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ἰδίως δὲ προέβητο νὰ ἀντιπάλαισῃ κατὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εἰς τὰς ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Σικελίᾳ ἑλληνικὰς ἀποικίας ἐπικρατούσας ἠθικὰς διαφθοράς. Ἐπειδὴ οὐ μόνον ἢ Σόφρας, (ὄθεν καὶ αἱ λέξεις *σοφραῖον*, *σοφραῖος* καὶ *σοφρατικὸς*, καὶ *σοφρατικὴ πρᾶξις*, *σοφρατικὴ ἐπιείκεια*, *σοφρατικὸς ἥθος* κτλ.), ἀλλὰ καὶ ἢ Κρότων, ἢ Τάρας, τὸ Μεταπόντιον καὶ ἄλλαι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πόλεων ἦσαν καταβυθισμέναι εἰς τρυφὴν καὶ ἠδοναίαν. Ἡ δὲ ἠθικὴ αὕτη διαφθορὰ φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐδίδεν ἀφορμὴν καὶ εἰς πολιτικὰς ταραχὰς καὶ εἰς πολέμους, καθόντων μάλιστα ἕνεκα τοῦ ἀριστοκρατικοῦ πολιτεύματος τῶν πόλεων

ἐκείνων, ὁ κοινὸς λαὸς κατεπίεζε καὶ διωρίζετο ὑπὸ τῶν πλουσίων καὶ τῶν εὐγενῶν. Καὶ τοῦτο τὸ κακὸν λοιπὸν ἠθέλησε νὰ διορθώσῃ ὁ Πυθαγόρας· ἐπομένως ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τὸ μὲν ἦτον ἠθικὸς, τὸ δὲ πολιτικὸς. Διὰ τοῦτο ἐζήτησε νέους, καὶ ἀνδρας, ἐξόχου εὐφυῖας καὶ ἀρετῆς νὰ ἐφευχθῆ εἰς ἐκτὸν, καὶ στενωδὸς νὰ συνδεθῆ μετ' αὐτῶν· ἐκ τούτων ἐπειτα φυσικώτατα συνέστη ὁ δεσμὸς ἐκεῖνος, περὶ οὗ, ὡς καὶ περὶ τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτοῦ τσαυτὰ ἀναφέρομαι. Ὅτι ἐν τῇ ὑποδοχῇ νέων μελῶν ἐγένοντο δοκιμαίαι τινας καὶ τελεταί, καθὼς καὶ εἰς τὰς συνιδρύσεις τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἐθιμὰ τινα, τὰ ὅποια ἀφορᾷ καὶ ἢ παρ' Ἡροδότῳ (Β, 87) φράσει· *Πυθαγόρεια ἔργα*, ὅτι εἶναι ἤδη γνωστῶν. Ἐπίσης ἐκ τῶν εἰδήσεων τῶν ἀρχαίων γίνεται δῆλον ὅτι τὰ μέλη τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς ἐφόρου ἰδιαιτέραν τινα στολήν (λευκὴν καὶ μακρὰν μὲν πορφυρὰς παρυρὰς εἰς Αἰγυπτιακοῦ βῆμαστος, ὅμοιαν μὲ τὰ ἐνδύματα τῶν Αἰγυπτίων ἱερῶν), ὅτι ἐφρόντιζον πολλὴν περὶ τῆς καθαριότητος ἐαυτῶν, ἐπομένως ἐλούοντο καὶ ἢ λείφοντο συνεχῶς, ὅτι ὡς πρὸς τὴν κερὸν τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀναπαύσεως διαφύλασσον αὐστηρὰν τινα τάξιν καὶ ἢ τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἔχοντες ἀκριβῶς διαμεμερισμένας τὰς ὥρας τοῦ ἡμεροναύτου κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὰς τέξεις αὐτῶν, ὅτι ἰδίως τὰς ἐωθινὰς καὶ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας εἶχον ἀφιερωμένας πρὸς τινας παρατηρήσεις καὶ τὴν κατὰ μόναν καὶ ἢ σὺχον ἐρευναν τῶν πράξεων, ἢ τὸν παραμεληθέντων καθηκόντων αὐτῶν, ὅτι προσέτι πρὸς φαιδρότητα καὶ καθουσύχασιν τῶν ψυχῶν αὐτῶν, ἔκαμον χρῆσιν τῆς μουσικῆς, ὅτι συνεχῶς συνήρχοντο, ἢνα συνδιαλέγονται καὶ συμβουλευθῶσαν ἀλλήλους, ὅτι συνήθως καὶ συνήθως μεταλαμβάνοντες μόνον ὀλίγου κρέατος, καὶ οἴνου (κατὰ τινας δὲ παντάπασιν ἀπέχοντο κρέατος καὶ καυμάτων), καὶ ὅτι ἐν γένει ἦσαν συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων εἰς στενωτάτην φιλίαν, ὅθεν καὶ μετέπειτα πᾶσα στενὴ καὶ εὐλακρὴ φιλία ὀνομαζομένη *Πυθαγόρεια*. Ὅτι ὅμως ἐν τῇ ἐταιρείᾳ ταύτῃ ὑπῆρχεν ἐντελὴς κοινότης περιουσίας, κατὰ τὸ Πυθαγόρειον λεγόμενον ἀξίωμα α τὰ τῶν φίλων κοινὰ, καὶ φίλων ἰσότητα εἶναι, τὸ ὅποῖον τινας ἐσφαλμένως ὀνόμασαν *θεμελιώδη νόμον τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς*, δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ἐπειδὴ τοιαύτη τις ἰσότης οὕτε κατορθοῦται, οὕτε εἶναι ἀναγκαία πρὸς τὴν φιλίαν.

Ἄλλ' ὅσα ἀγαθοποιὰ καὶ ἂν ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ δεσμοῦ τοῦτο, καὶ μεγάλη ἢ ὑπόληψις, ἢ ἀπῆλκεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, μολοντοῦτο ὀλίγω ὑστερον κατέστη ἀντικείμενον μίσους καὶ καταδιωγμοῦ. Τὸ δ' αἴτιον τοῦ διωγμοῦ τοῦτο διαφωρὰς διηγουμένη οἱ συγγραφεῖς, πιθανώτατον δὲ φαίνεται τὸ ἐξῆς. Πλούσιός τις καὶ περιβλεπτός Κροτωνιάτης, Κύλων ὄνοματι, ἠθέλησε νὰ γένῃ παραδεικτὸς εἰς τὴν δεσμὸν τοῦτον· ἀποτυχὼν δὲ καθὸ ταραξίας καὶ φιλοερκίδος ἀνὴρ, συνκώθη μετὰ τινος Νίωνα, εἰς τοῦ ὅποῖου τὰς κενόδοξας πράξεις εἶχον ἀντισταθῆ ὁ Πυθαγόρειος, καὶ ἀμφότεροι ὁμοῦ συστήσαντες εἶδος τι συννομίης καὶ ὀλοκλήρου τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς, ἠρέθησαν τὸν ὄχλον κατ' αὐτῆς. Μίαν τῶν ἡμερῶν λοιπὸν ἐμφί οἱ Πυθαγόρειοι ἦσαν συννηροισμένοι εἰς τὴν Κρότων ἐν τῇ οἰκίᾳ Μιλτωνός τινο, ἢνα συμβουλευθῶσι περὶ τινων πολιτικῶν ὑποθέσεων, αἵρησι· οἱ συνωμοταὶ ἐπιπεσόντες ἐπ' αὐτῶν ἐπέπρξαν τὴν οἰκίαν, καὶ οὕτω τὰ πλείεστα μέλη τοῦ δεσμοῦ τοῦτο, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέβαινε περὶ τοὺς 300 ἀνδρας, οἱ μὲν κατεκράσαν, οἱ δὲ ἐφρονεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐνόπλων συνωμοτῶν. Δύο μόνον, ὁ Ἀρχέτας καὶ ὁ Λύσις (κατὰ τινας καὶ ὁ Πυθαγόρας αὐτός, κατ' ἄλλους δὲ καὶ περισσότεροι τῶν τριῶν τούτων), λέγεται ὅτι ἐσώθησαν διὰ φυγῆς. Ἰδίως λοιπὸν διὰ ταύτης τῆς πράξεως διελύθη καὶ κοτεστράφη ὁ Πυθαγόρειος δεσμός. Ἄλλ' ἢ Πυθαγόρειος αἵρεσις ἐν γένει ἐξικουούθει νὰ ὑπάρχῃ, ἔθεν καὶ μετέπειτα οὐ μόνον ἐν τῇ μεγάλῃ Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἀπαντῶνται ἀπαλοὶ τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς. Κατὰ τὸν πρῶτον μάλιστα ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα συνέστη ἰδιαιτέρως αἵρεσις τῶν Νεοπυθαγορείων, εἰς ἢν ἀνήκεν καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, ὁ δαμνατοεργὸς ἐπικαλούμενος. Ἄλλ' ἢ ἡ ἱστορία τῆς ἠθικοπολιτικῆς ἐκείνης ἐταιρείας τῆς καὶ ἀσκητικῆς ἐπικληθείσης, ἕνεκα τῶν πρὸς ἀρετὴν ἀσκήσεων αὐτῆς, ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἠθικῆς, παρὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας. Ἐν τούτοις ὅστις θέλει πλεονετέρας πληροφορίας περὶ αὐτῆς, δύναται νὰ ἀναγνώσῃ τὸ *σύγγραμμα* τοῦ Μενέριου· *Gesch. der Wiss. in Griecheul. und Pom. B. I. Buch. 3. Cap. 3.* ὅπου καὶ αἱ εἰδήσεις τῶν ἀρχαίων ἐπὶ αὐτῆς ἀναφέρονται, ἐρευνῶνται καὶ σαφηνίζονται. (Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.) Γ. Σ.

— 000 —

Ἡλεκτρον, ἢ Ἡλεκτρος.

(διαφορὰ περὶ αὐτοῦ γινώματι.)

Ἡλεκτρον ὀνομαζόμενον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες τὸ οὕτω καὶ παρ' ἡμῶν ὀνομαζόμενον ὄρυκτον, καὶ τὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μίγμα. (Παυσ. Β. 12. 6). Εἶναι δύσκολον νὰ ὁρισθῆ ποῖον ἐκ τῶν δύο τούτων οὐσιῶν σημαίνει ἢ λέξις, ὅπου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγράμμασιν ἀπαντᾷται. Ἐπίσης δύσκολον φαίνεται νὰ ὁρισθῆ ποῖα αὐτῶν ἦτον πρότερον τοῖς Ἕλλησι γνωστῆ. Ἐκ τῶν ἐξῆς καθίσταται πιθανὸν ὅτι ἐγνωρίζετο πρότερον ὁ ὄρυκτός Ἡλεκτρος καὶ ἀπὸ τούτου ἐδόθη τῷ μεταλλικῷ ἢ ὀνομασίᾳ, τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν χρώματος ὄντι. Ἡ λέξις αὕτη εἶχε παραγωγικὴν συγγένειαν πρὸς τὸ Ἡλεκτρον καὶ ὁ Πλάτωνος ἐγγώριον ἦτον τοῦτο, (H. N. XXXII. 2. Pott. Etym. Forsch. 1. 237). Ὁ Βουτυμῖνος παράγει αὐτὴν ἐκ τοῦ *ἔλω*, ἀλλὰ τοῦτο ἀντικείμεται καὶ τῇ Φιλολογία καὶ τῇ Ἱστορίᾳ, διότι ἡ δύναμις τοῦ Ἡλεκτρον, τοῦ μετὰ προηγουμένην τριψίν αὐτοῦ ἔλακεν ἐλαφρὰ σώματα, ἀνεκλήθη πολὺ τῆς εὐρσεως αὐτοῦ ὑστερότερον· δὲν εἶναι δὲ παντάπασιν πιθανὸν ὅτι ὀνομαζέτο ἄλλως πρότερον, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐλευστικῆς ἰδιότητος αὐτοῦ ἔλαβε μετὰ ταῦτα τὸ, ὅ καὶ νῦν φέρει, ὄνομα. Ἡ λέξις αὕτη ἀπαντᾷται τρίς παρ' Ὀμήρῳ, δὲ μὲν ἐν περιγραφῇ περὶ ἐλαίου χρυσοῦ «*χρῦσον ὄρυκτον ἔχον, μετὰ δ' Ἡλεκτροσιν ἔαρτο.*» (Ὁδ. Ο. 460 Σ. 295). ἐνθα ἀρκούτως δεικνύει ὁ πλῆθ. ἀριθμὸς ὅτι σημαίνει τρυπημένα τεμάχια ὄρυκτοῦ Ἡλεκτρον, (ὅτι τὰ συγκροτούμενα τὰ παρ' ἡμῶν κομπολόγια), ἀπαθῆ δὲ ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ κόσμου τοῦ μεγάρου τοῦ Μενελάου, «*χρῦσοῦ τ' Ἡλεκτρον τε καὶ ἀργύρου ἢδ' ἐλέφαντος.*» (Ὁδ. Δ. 73) ἐνθα προφανῶς ἐνοεῖ τὸν ὄρυκτον Ἡλεκτρον, ὡς μείαν ποῖων χωριστὰ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ, ὅπερ ἦτον περιττὸν ἂν ἐνδοῖ ὁ Ὀμηρος ὅδε τὸν μεταλλικὸν Ἡλεκτρον.

Ἡ Ἡσίοδος ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἡρακλέους (141) λέγει·

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλω τιτάνῳ λευκῷ τ' ἐλέραντι
Ἡλεκτρον ὄ υπολαμπές ἐν χρυσῷ τε φαινώ
Λαμπόμενον, κύνων δὲ διὰ πύργος ἠλέξαντο.

Τὸν ὅδε ἀναφερόμενον Ἡλεκτρον ὁ μιμητὴς τῶν Ἑλλήνων Οὐγγίλιος ἐξέλαβε προφανῶς ὡς τὸν μεταλλικὸν (Ain. VIII. 402). ἐνθα φαίνεται σημαίνει τὸν ὄρυκτον, ὅτε σὺν τῷ τιτάνῳ καὶ τῷ κύνῳ καταλεγόμενος ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ποιητῶν. Πολὺς δὲ λόγος γίνεται ἐν διαφορῶσι λεξικοῖς περὶ τῆς διφορούμενης αὐτοῦ σημασίας εἰς πολλὰ ἄλλα χωρία τῶν ἑλληνικῶν συγγραμμάτων.

Τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἑλληνικῶν χωρίων ἐνθα ἢ λέξις αὕτη δηλοῖ προφανῶς τὸν μεταλλικὸν Ἡλεκτρον εἶναι τὸ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀγρόνῃ (1038),

ἐμπολάτε τὸν πρὸ Σάρδεων

Ἡλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν ἰνδικὸν χρυσόν.

Ἀναντιρρήτως ἐνοεῖται ὅδε ὁ ὑπὸ ποταμῶν τινων τῆς ἐλλάδος ὀνομαζόμενος Ἄσιας, ἰδίως δὲ τοῦ Πακτωλοῦ, ἀποτιθέμενος χρυσὸς, ὡχρὸν ἔχων χρώμα, ὡς μεμιγμένος ἐκ φύσεως πολλῇ ἀργυρίτιδι οὐσίᾳ, ὅπερ καὶ διὰ τῆς τέχνης ἐγένετο. Ὁ Πλάτωνος λέγει, ὅτι ἐταν ὁ χρυσὸς περιέχῃ τὸ πέμπτον μέρος ἀργύρου ὀνομαζέται Ἡλεκτρος, καὶ ὅτι εὐρίσκεται καὶ φύσει τοιοῦτος εἰς χρυσοῦ μεταλλεῖα, καὶ ἔτι καὶ διὰ τῆς τέχνης κατασκευάζεται. Προσθέτει δὲ ὅτι ἂν τὸ μίγμα τοῦτο περιέχῃ πλεόν τοῦ ἐνός πέμπτου ἀργύρου καθίσταται εὐθραυστον, καὶ ἐπομένως δυσέλατον. Περὶ τῆς ἐκ φυσικοῦ μεταλλικοῦ Ἡλεκτρον, λέγει ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐλέγχῃ διὰ τινων σημείων τὴν ὑπερβίον ἠλητηρίου, ἐκὼ ἀναμειχθῆ τοιοῦτο ἐν τῷ εἰς αὐτὸ πέμματι. Τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐπληροφόρη ὁ Πλάτωνος ἐκ τινος Ἑλλήνος συγγραφεῖος, ἀποδόντος ἴσως τῷ Ἡλεκτρον τὴν παρ' ἄλλων τῷ Ὀπαλλίῳ λίθῳ ἀποδιδόμενῃ ἰδιότητα ταύτην (Πλιν. Η. Ν. XXXIII. 4. 23. καὶ Σημ. Ἀρβούριου, Παρὰβλ. IX. 50. 65. Πaus. Ε. 12. 6.) Καὶ ὁ Ἰσίδωρος διακρίνει τρία Ἡλεκτρον εἶδη, 1, τὸν ὄρυκτον Ἡλεκτρον, 2, τὸν ἐκ φύσεως μεταλλικὸν, καὶ 3, τὸν τεχνητὸν, δηλαδὴ τὸν ἐκ τριῶν μερῶν χρυσοῦ καὶ ἐνός ἀργύρου, ἀναλογία διαφερόμενος τῆς ὑπὸ τοῦ Πλινίου μνημονευόμενης (Ἰσίδ. Ισ. 23). Τὸν μεταλλικὸν Ἡλεκτρον μετεχειρίζοντο εἰς κατασκευὴν ἀγγείων καὶ ἄλλων οὐσῶν, ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἄλλως κατασκευαζόμενον· ἐποῖον εἶ καὶ νομίσματα ἐξ αὐτοῦ. Ὁ Λαμπίριος λέγει ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Σεβερὸς ἐκοίσε νομίσματα ἐξ Ἡλεκτρον. Σώζονται

δὲ τοιαῦτα καὶ τῶν βασιλέων τοῦ Βοσπόρου, τῶν Συρακοσῶν καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν Πολιτειῶν. (Eckhel Doct. Num. Vet. Tom. A. σελ. 24. 25.) Philip Smith παρὰ Οὐέλ. Σμυθίῳ ἐν λ. Ἡλεκτρον).

Ὁ G. Dunbar (λεξ. ἐπιστῆμ. ἐν λ. Ἡλεκτρον) λέγει·

Καὶ ὁ Πλάτωνος καὶ ὁ Διοσκορίδης καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων εἰπόντες ὅτι ὁ ὄρυκτός Ἡλεκτρος ἦν κόμην ἐκ τῶν αἰγείρων ἀποφῆρον ἐπιφανήθησαν. Ὁ θεόφραστος φαίνεται ὀρθότερον τούτων εἶδος τὴν γένεσιν αὐτοῦ. Ὁ Σικελιώτης Διδώρος ἐγένωσκεν ὅτι ὁ Ἡλεκτρος ἐρέρετο ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Γαλλίας γωρῶν καὶ ἐλέγγει τοὺς περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ μύθους· τῶν παλαιῶν. Καὶ ὁ Λουκιανὸς, ἐν τῷ περὶ Ἡλεκτρον ἢ κύνων, διαψεύδει τὴν αὐτὴν τῶν ἀρχαίων ἰδέαν καὶ βεβαίῳ εἶτι ὅτι οὐκ ἦν εὐρεῖν τοιοῦτον ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Πάδου. Ἡ δημώδης δὲ πλάνη περὶ τῆς ἐκ τῶν αἰγείρων ἀποστάξεως τοῦ Ἡλεκτρον προήθε φαίνεται ἐκ τῆς τῷ Ῥήνῳ ἄμα καὶ τῷ Πάδῳ ἀποδοθείσης ὀνομασίας Ἡριδικῶν. Ἐπειδὴ ἐκόμισον τὸν Ἡλεκτρον ἐκ τῆς Βαλτικῆς διὰ τοῦ Ῥήνου, καὶ ἐπειτα διὰ ξηρᾶς μέχρι τοῦ Πάδου, οἱ μακρὰν ἐντεύθεν οἰκοῦντες ἐνόμισαν ὅτι εὐρίσκεται οὗτος εἰς τὰς ἐχθὰς τοῦ τελευταίου τούτου ποταμοῦ· δυσκόλως ἐξηγεῖται ἄλλως, πῶς ἐπεκράτησεν ἢ ἰδέα τὸ πάλαι καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Νόννου (Διονυσ. ια. 32) καὶ τοῦ Κλαυδιανοῦ, (Fescenin. H. A. M.) ὅτι ὁ Ἡλεκτρος εὐρίσκετο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πάδου. Ὁ Heeren εἶναι γνώμης, ὅτι ἐμυθολογήθησαν, ἢ μᾶλλον περιεβλήθησαν μυθιστορίας πέπλω ἐκ προνοίας, ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας τῶν πάλαι ἐμπορευομένων αὐτὸν τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Fr. Lieber (Encyclop. Amer. ἐν λ. Amber), περιγράφων τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τοῦ Ἡλεκτρον καὶ τὴν εἰδικὴν αὐτοῦ ἐαρύτητα, καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θάλητος ἐκτέλεσιν δι' αὐτοῦ τοῦ πρώτου Ἡλεκτροκοῦ πειράματος, καὶ μείαν ποῖων καὶ τῶν τόπων ἐνθα ἦδ' εὐρίσκεται, προσθέτει, ὅτι πρὸς τινων ἐτῶν εὐρέθη καὶ ἐν ταῖς ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς, κατὰ τὸ ἐν Μαζολάνθῃ ἀρκωτήριον Sable. Ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ ἀπαντᾷται συνεχόμενος ξύλοις ἀσφαλτώδεις καὶ περιέχον ζωρία συμπεραίνεται, μετὰ πολλῆς πιθανότητος, ὅτι τῶν οὗτοι ὁ Ἡλεκτρος ἔσχε τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἐκ φυτικῶν γωμῶν, καὶ ἦτον ποτε βεωτόν, περιήλθε δὲ εἰς ἢν ἦδ' διατελεῖ κατὰ τῆσιν ἴσως ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ θετικοῦ δέξιου, ἀναπτυσσομένου ἐκ τοῦ σιδηροῦχοῦ πυρίτου, ἐν ἀφρονίᾳ εὐρίσκόμενον πάντοτε εἰς τὰ στρώματα, ἐνθα αὐτὸς ἀνορύσσεται, ὅπερ συμφωνεῖ τοῖς ἀρχαίοις περὶ τῆς φυτικῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἱστορήμασιν ἢ μύθοις.

— 000 —

Κρίσις II. Σύνταξ.

Ἐν τῷ προσιμῷ τῆς περὶ ἀναστάσεως τῆς γλώσσης τῶν προγόνων διατριβῆς σου περιέπεσας εἰς δύο οὐσιώδη περὶ τὴν φιλολογίαν ἀμαρτήματα.

Α). Εἰς τὸ περὶ γενέσεως καὶ χωροθεσίας τῶν διαλέκτων, καὶ Β). εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἀρχαίων πεζογράφων.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου εἰπὼν σοὶ ἄλλοι διὰ τῆς Ἀθηνᾶς τινα, ὑπὸ δοκιμοτάτων φιλολόγων δογματισθέντα καὶ ἐκ πολλῶν ἐρευνῶν ἀναντιρρήτως καταστάσαντα.

Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου φέρουμεν ἡμεῖς τὰ ὀλίγα ταῦτα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐμολογούμενα.

Περὶ Λογογράφων.

Λογογράφος ὀνομαζόμενος οἱ Ἕλληνες δύο διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων τάξεις ἀνθρώπων.

Α'). Τοὺς πρὸς τοῦ Ἡροδότου περὶ φράσει γραψάντες ἱστορικῶς, ἐν αἷς περιλαμβάνει ὁ Θεουκυδίδης καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἡρόδοτον (Α. 21). Οἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων εἰς ἱστοριογραφίαν ἀσχοληθέντες ἦσαν οἱ Ἴωνες κλ. ἴδιον τῶν πρὸ τοῦ Ἡροδότου λογογράφων ἦν τὸ σπουδάζειν μᾶλλον νὰ τέρωσι τοὺς ἀκροατομένους καὶ ἀναγινώσκοντας τὰ ἔργα αὐτῶν ἢ νὰ μεταβιβάσωσαν αὐτοῖς ἀληθεῖς γνώσεις ἱστορικῆς. Περιέγραψον οὕτως ἐν πεζῷ λόγῳ τὰς πρότερον ὑπὸ τῶν ἐποποιῶν καὶ κυρίως τῶν κυκλικῶν ποιητῶν ἐμμέτρως ἀρρηθόμενους μυθολογίας, εἰδήσεις καὶ παραδόσεις· παρεπλήρουν δ' ἐνίοτε τὰ μεταξὺ κενὰ χρονικὰ διαστήματα ἐπισπῶντες τῆς ἰδίας ἐκαστος χώρας τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις, ἢνα παρουσιάσωσι, φανόμενος τοῦλάχιστον, συνεχεῖ ἱστορίαν. Πολλὰς τούτων τινὲς ἦσαν ἀπλοὶ συλλογεῖς ἐγγωρίων καὶ γενεαλογικῶν παραδόσεων. (ἴδε Thirlwall Hist of Greece.

Η. σελ. 127 και Muller ιστορ. ἑλλ. φιλολ. Ἀγγλ. μετάφρ. Α. σελ. 206. Wachsmuth Ἀρχαιολ. ἑλλ. Β. 2. σελ. 443 και ἐπ).

Β'). Λογογράφους ὠνόμαζον τοὺς δικανικοὺς γράφοντας λόγους και πωλοῦντας αὐτοὺς τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν, οὗτοι και λογοποιοὶ ἐνιαχοῦ λέγονται. Πρῶτος δὲ βήτωρ Ἀντιρῶν μετῆλθεν ἐν Ἀθήναις τὴν λογογραφίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου (ἰδ. Πλουτ. ἐν β 10 βήτωρ. σελ. 832. ἐκδ. Frankh. και Ἀριστολ. βήτωρ. Α. 33). Μετὰ τὸν χρόνον τοῦτον τὸ γράφειν και πωλεῖν λόγους ἐγένετο γενικόν. Καί τοι δὲ μὴ ἀπολαύοντων πολλῆς ὑπολήψεως τῶν εἰς συγγραφὴν λόγων πρὸς πώλησιν ἀποχουμένων, και ἐν ἴσῳ τοῖς σοφισταῖς καταταττομένων (Δημοσθ. περὶ παραπροσβ. σελ 417, 420. Πλατ. Φαίδρ. σελ. 257. Ἀναξίμ. βήτωρ. λσ. 22 και 24. Παραβλ. και Πλατ. Εὐθύδημ. σελ. 272. 287. 305), ἔγραψαν ὅμως τοιούτους ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἄνευ ἐλαθείας τινος και ἐπίσημοι βήτορες. Ὁ Λυσίας ἔγραψε διὰ ἄλλους πλείστους λόγους « εἰς δικαστήριά τε και βουλὰς και πρὸς ἐκκλησίας εὐθέτους, » ἐτι δὲ πανηγυρικοὺς, ἐρωτικοὺς και ἐπιστολικοὺς (Διονυσ. Ἀλικ. Λ υ σ. σελ. 82. ἐκδ. Sylburg παραβλ. και Meier και Schoem. Att. proc σελ. 207).

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἐσφαλμένως πάνυ κατέταξας ἐν τοῖς λογογράφοις τὸν Θεουκλίδην, τὸν Ξενοφῶντα, τὸν Πλάτωνα και τὸν Δημοσθένη. Καί ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Ἴσως δὲ δεῖξομεν ἐξῆς ὅτι πολλοῦ τῆς διατριβῆς σου πλεονάζουσι ἀμαρτήματα λεκτικὰ ἀσύμφωνά πάντως αὐτοῖς τοῖς ὑπὸ σοῦ θετιμένοις κανόσι και ὅτι οἱ παρὰ σοῦ γερμανισμοὶ και γαλλισμοὶ νομιζόμενοι τυγχάνουσι ὄντες ἑλληνισμοὶ ἑλληνικώτατοι.

Σ. Κ.

Νεκρολογία.

Τὴν αἰμοσταγοῦσαν ἀπὸ τριῶν ἡδὴ μηνῶν καρδίαν, ἐνεκα τοῦ θανάτου προσφιλοῦς και ἀγγελολόφου θυγατρὸς τοῦ ὄντως ἐλεεινοῦ καθηγητοῦ Λεοντίου κατεσπάραξεν αὐτὸς τοῦ ἐρήθου υἱοῦ αὐτοῦ Γεωργίου ἡ τελευταία, σὺν ἧ ἔτελεύτησαν και πᾶσαι αἱ τοῦ πολιοῦ αὐτοῦ πατρὸς χρησταὶ ἐλπίδες, ἃς παρεῖχον αὐτῷ αἱ φυσικαὶ ἀρεταὶ και τελειότητες αὐτοῦ και αἱ εἰς τὰ μαθήματα και τὰ ἄλλα κτητὰ προτερήματα ἐπιδόσεις. Ἐθρήνησαν οἰκεῖοι και φίλοι τὸν εἰς οὐρανοὺς ἀποδημήσαντα νεανίσκον, και τὸ σκῆνος αὐτοῦ ἐν προσήκουσῃ πομπῇ δρακρυβρεχτον παρέδοσαν τῇ γῆ, ἐξ ἧς ἐλήφθη. Ἄν τὰ δάκρυα τῶν ἀνθρώπων ἦσαν ἱματικὰ τῶν τοιούτων τῆς πατρικῆς καρδίας πληγῶν, ἀπὸ προχθῆς ἡδὴ ἐπουλωμένα ἤθελον εἶναι τὰ τραύματα τοῦ γηραιοῦ Λεοντίου. Πλὴν δυστυχῶς συμφοράς ὡς αἱ τούτω ἐπελθοῦσαι οὐδὲ πόνου τῶν ἄλλων, οὐδὲ συμπαθείαι, οὐδ' αὐτὸς ὁ φιλόσοφος λόγος ἰσχύουσι νὰ θεραπεύσωσι, και μόνος δύναται νὰ πισύσῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ ἀπολέτας ἐν ἀκμῇ νεότητος τέκνα πατῆρ. Μόνος ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν, ὁ παιδεύων, οἷς αὐτὸς οἶδε κρίμασι, τοὺς θνητοὺς ἡμᾶς, δύναται και πάλιν ἰᾶσαι τοὺς ἀμνηστούντας παραμυθίαν εὐρεῖν ἐν τοῖς ὁμοίοις αὐτοῖς. Ὁ φίλοι και ὁμιληταὶ τοῦ δυστήνου Λεοντίου, δεηθῶμεν ἐν καταλύξει τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐπουρανοῦ, ἵνα αὐτὸς τοῖς μὲν τεθλιμμένοις γονεῦσι τοῦ Γεωργίου Λεοντίου παραμυθίαν ἄνωθεν καταπέμψῃ, αὐτὸν δὲ ἄγνον και ἀσπίλον βιώσαντα, ἐκ τῶν προσκρίτων δὲ μεταστάντα, ἐν σκηναῖς δικαίων κατατάξῃ.

Τὴν ἐξῆς σημείωσιν ἔδωκεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἀγαθὸς συμμαθητὴς τοῦ ἀποβιώσαντος, ὁ Κύριος Α.

« Περὶ τὴν 6 μεταμεσομβρινὴν ὥραν τῆς 13 μεσοῦντος, πένθιμος σημάτων ἡχος διετάραξε τὸν αἰθέρα τῶν Ἀθηνῶν τί ἐσήμαινεν ἄρα γε οὗτος; τὴν πτώσιν καλλικόμου στάχους ὑπὸ τὸ δῆδ και ἀδιάκριτον τοῦ σκληροῦ και ἀπηνοῦς θανάτου δρέπανον τὴν ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων πρὸς τὰ οὐράνια ἀποδημῆσιν τοῦ Γεωργίου Λεοντίου. Χρηστός νέος, και τοῦ γηραιοῦ ἡδὴ πατρὸς αὐτοῦ τὸ μέλλον στήριγμα, ὁ Γεώργιος Λεόντιος ἐγκατέλιπεν εἰς τὸν οἴκτου και συμπαθείας ἄξιον γέροντα πατέρα του, εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ και εἰς ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς του ἀπαραμύθητα και ἀσβεστα πένθη, προῶρως ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀναρπασθείς, μόλις τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς του ἰδὼν ἐμελλεν ἡδὴ νὰ μεταδώσῃ τὸ εὐαγγελιστικὸν ἄνθος τὴν ὁσμὴν του εἰς τοὺς ἀρδεύοντας αὐτὸ, ἀλλ' οὕτως εἴμαρτο, τοῦτω μὲν μαραινθῆναι, τοῖς δὲ ἀρδεύουσι και περιποιουμένοις αὐτὸ ἐν καινῆς μεῖναι ἐλπίσιν ἐμελλε λέγομεν ὁ χρηστός οὗτος νέος νὰ τελειώσῃ

ἡδὴ τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα τὸν προσεχῆ Ἰούνιον, ὧν εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων μαθητῶν, και τὴν ἀγάπην χαίρων ἀπάντων, ὧν οἱ ὀφθαλμοί, ἐπὶ τῷ πικρῷ και θλιβερῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀκούσματι, ζοφερῶν δακρῶν ἐνεπλήθησαν, ἡ δὲ καρδία τρικτικῆς και ἀκατασκέτου θλίψεως. Παύομεν ἡδὴ καθότι τὰ δάκρυα ἐνεπλήσαν και κατεσκότισαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Σὺ δὲ ἄγνη, χρηστὴ και μακαρία τοῦ Γεωργίου ψυχῆ, ἔσο ἐν σκηναῖς δικαίων, ὅπου οὐ πόνου, οὐ θλίψεως, οὐκ ὀδύνη, και ἀνιπαύου ἐν κόλποις Ἀβραάμ.

Γαῖαν ἔχοις ἐλαφρὰν, ἀείμνηστε Γεώργιε, φίλτατε και ποθεινότατε τῷ ταῦτα πενθούσῃ καρδίᾳ και δακρῶσιν ὀφθαλμοῖς γράψαντι.

Α.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ Πρ. Μεντζικῶφ ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 9 μεσοῦντος ἀρνητικῆς δοθείσης ἀπαντήσεως παρὰ τῆς Υ. Πύλης εἰς τὰς αἰτήσεις τῆς Α. Ὑψηλότητος. Ἡ Ῥωσικὴ Πρεσβεία κατεβίβασεν ἐκ τοῦ Ἀρχιεῖου αὐτῆς τὰ αυτοκρατορικά σήματα και ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ῥωσίας Κ. Ὁζερὼφ ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ πάντων τῶν μελῶν τῆς Αὐτ. Πρεσβείας τὴν 14 τοῦ μηνὸς τούτου μὲν δὲ μόνον τὸ ἐμπορικὸν γραφεῖον και τὸ ταχυδρομεῖον μέχρι δευτέρως διαταγῆς. Διὰ διακοινώσεως αὐτοῦ ὁ Πρ. Μεντζικῶφ εἰδοποίησε τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν ὅτι πᾶσα ἀδικία, γενομένη εἰς Χριστιανὸν θέλει θεωρηθῆ παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος ὡς κατὰ τῆς Ῥωσίας πεπραγμένη. Διὰ τοῦ αὐριοῦ περιμενομένου γαλλικοῦ θέλομεν μάθη μὲ πλειοτέραν λεπτομέρειαν τὰ συμβάντα και τὰ περὶ τῶν αἰτημάτων τοῦ Πρ. Μεντζικῶφ, και ἔτι ἐτι νεώτερον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένετο, ταῦτα δὲ θέλομεν διακοινώσῃ τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν διὰ παραρτήματος ἐν ὧσι σπουδαία.

— Ἐξεδόθη ἄρτι ἐνταῦθα, τύποις και δαπάναις τοῦ Κ. Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, ἀναγνωσματοῦρον, συλλεγὲν ἐκ τῶν πινάκων τῆς ἀναγνώσεως τῆς νεωτέρας ἐκδόσεως τοῦ 1853, και διαφόρων ἄλλων ἠθικῶν και διδακτικῶν βιβλίων, ὑπὸ Δ. Σ. Β. πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, τιμώμενον λεπτῶν 75.

Τὸ Ἀναγνωσματοῦρον περιέχει ἐν 104 σελίσιν, ἐξ ὧν συγκροτεῖται, ἐξαίρετα τεμάχια ἠθικῶν παραγγελημάτων, πολλὰ χρήσιμα διδάγματα, βίους εὐσυνόπτους ἀρχαίων ἐνδόξων Ἑλλήνων κ.τ.λ. τὰ πάντα γεγραμμένα εἰς εὐληπτον τοῖς παιδίοις γλῶσσαν εἶναι, καθ' ἡμᾶς, τὸ τελειότερον τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων τοιούτων, και τὸ εὐθνήτερον ἅμα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι και ὁ τύπος εἶναι λαμπρὸς και ὁ χάρτης, και ὅτι φέρει, ἐν ἐνὶ λόγῳ, και τὸ βιβλιόριον τοῦτο ἐν ἑαυτῷ τὰ τυπογραφικὰ προτερήματα, ὅσα κοσμοῦσι πάντα τὰ ἐκ τῶν πιστηρίων τοῦ Κ. Α. Κορομηλᾶ ἐξεργάσματα βιβλία.

— Ἐρωτηθεὶς ὁ Σόλων, πῶς τε ἥμιστα ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι; εἰ ὁμοίως, ἔφη, ἀχθίντο τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι. (Διογ. Λαέρτ. Α. β. 10). Τῷ πάτης κοινωνίας σωστικῷ τούτω δόγματι πειθόμενοι τῶν δημοσιογράφων οἱ πλείστοι, κατέκρινον τὰς προσβαλοῦσας ἐφημερίδας τὸν οὐδὲν κακὸν οὐδενὶ ποτὲ ποιήσαντα Κύριον Βέτλαν, ἐντίμως δ' ἐμμένοντα και περιοριζόμενον εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. Ἡ εὐγενὴς και δικαία τῶν εἰρημένων δημοσιογράφων ὑπεράσπισις τοῦ ἀδικηθέντος τιμᾶ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτῶν, ἡ δὲ ἀδέκαστος αὐτῶν κρίσις εὐησέτησε πάντας τοὺς τὸ δίκαιον και τὴν ἀλήθειαν ἀπαζομένους. Ὁ Κύριος Βέτλαν οὐδ' ἐπιθυμῶν οὐδὲ δυνάμενος, ὡς ἐκ τῆς παθητικῆς και ἀκοινωνήτου πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις και ῥαδιουργίας θέσεώς του, νὰ εὐχαριστήσῃ τινῶν τὰς δρέξεις ἐγένετο τῶν καταπορῶν αὐτῶν ἀντικείμενον. Τοιαῦτα λυμνικαὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ τύπου δημοσιεύσεις, παρήγαγον ἄλλοτε τὴν γερμανικὴν παροιμίαν Er Lügt wie gedruckt— ὡς τύπος ψεύδεται. Ἐκ παρομοίων αἰτιῶν ὀνομάζοντο ἐν Ἰταλίᾳ ὀλίγον μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐφημεριδογραφίας οἱ ἐφημεριδογράφοι menanti (ἀπειλητῆρες Κατὰ τὸν Βόσσιον), ὡς ἀδιακρίτως κατὰ ἀθῶν τινέων αὐτῶν ἐπιτιθέμενοι· οἱ δὲ ἀθῶοι τοῦ Μεκλεμβούργου χωρικοὶ ὀνομάζοντο και νῦν ἐτι πάσας τὰς ἐφημερίδας, ὡς ἐκ τοῦ μέρους τὸ ὄλον, Lügenblat, τουτέστι ψευδόγραφα, διότι φαίνεται και ἐκεῖ ἦσαν τινες ὁμοιαζόντες μὲ τοὺς παρ' ἡμῖν ὀλίγους, ἀληθῶς Lügenblat γράφοντας.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΙ ΤΥΠΟΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ